

Colom, Llull, Ulloa, Plató i la Càbala cristiana

Per: **Jordi Salat**

Bloc VERNACLE

<http://vernaclistes.blogspot.com/2009/03/colom-llull-ulloa-plato-i-la-cabala.html>

Lluís Ulloa

En el llibre que Luís de Ulloa (Lima 1869 - Barcelona 1936) va editar l'any 1927 amb el títol de "Cristòfor Colom fou català" hi ha un capítol, en concret el IX en el que sota el nom de "Colom i el Llull·llisme" es parla de Ramon Llull, del viatge de Llull en la nau d'un mariner de cognom Colom, de la inspiració llull·lliana en l'Almirall Colom, del simbolisme en la càbala (pàgina 91), la propagació de la fe cristiana i redempció del Sant Sepulcre.

Tots aquests temes estan relacionats amb Colom, i resulten molt interessants a l'hora de cercar quina era la seva mentalitat i la seva "cultura materna", la de al seva "nació"; en concret: la de la seva nació vernacla i la seva fe espiritual.

« No és la influència exclusiva , diguem-ne directa, de Llull, sinó la del llull·llisme, la que cal cercar en Colom» (Pàgina 92)

«Observem – fent referència a l'enigmàtica signatura de Colom - de seguida la forma triangular, derivada probablement del llull·llisme, i que expressa, sens dubte, el concepte de la Santíssima Trinitat, una altra de les devocions de Llull i Colom» (Pàgina 113).

«Cal tenir en compte que la imaginació i la psicologia medievals es presentava perfectament a totes aquestes fantasies, barrejant de vegades el misticisme amb la càbala» (Pàgina 114)

«Jo m'inclino a creure que la interpretació onomàstica familiar predominava sobre la merament religiosa, en l'esperit de l'al·ludida signatura de Cristòfor Colom». (Pàgina 115)

Cal remarcar la gosadia i la valentia d'Ulloa pel fet d'esmentar la càbala com un dels factors ha tenir en consideració a l'hora d'estudiar la figura i el pensament de Cristòfor Colom. Va fer-ho l'any 1927, i avui, 2009, passats 82 anys, el tema de la càbala encara fa por de esmentar-lo degut a prejudicis, tergiversacions i malentesos.

Quan jo parlo de la càbala, igual que quan parlo de la devoció a les verges negres, un altre dels factors relacionats amb Cristòfor Colom, ho faig dintre dels paradigmes de la cultura hel·lènica; tinc en compte el "Timeu" de Plató: «Hi ha tres gèneres: Allò que s'esdevé, allò esdevingut, allò la imitació del qual fa que neixi el que s'esdevé. És natural que allò que rep es compari amb la Mare, el que s'imita amb el Pare i la naturalesa d'entremig amb el Fill»

És en aquesta línia, o amb aquest criteri, que jo interpreto la càbala, i no m'identifico amb el cabalisme dels rabins dogmàtics, sinó amb frases com les d'Abulàfia(Abú'l Afiya) cabalista jueu-català-aragonès (no pas espanyol, doncs en el seu temps Espanya no existia políticament)quan, en el sentit platònic abans esmentat ens diu referint-se al estat anímic de l'«entusiasme» i la seva unió amb la Divinitat:«aquest procés d'universalitzar el limitat pensament individual com una trobada entre les esferes de la Saviesa(masculina) i l'Enteniment(femení)per a produir el Fill, anomenat Coneixementés una esfera oculta de l'Arbre Còsmic.(Kàbala El camino místico judío. Perle Epstein)

M'agradaria que , explicat això, s'estalviïn malentesos sobre quina és la meva religiositat. I, sobre quina era la religiositat de Colom. Colom, es va fer enterrar amb l'hàbit franciscà. Això és molt significatiu. Ramon Llull també era franciscà. El Papa Alexandre VI, català de València, originari del municipi de Borja, en terres basco-aragoneses, conegut a Roma amb el nom de "il catalani", dirigia la Cristiandat l'any 1492. Aquest Papa, com tots els nobles de «Catalunya i Aragó» d'aquells temps, era pro franciscà. Els nobles de «Castilla» eren pro dominics. Això es va fer palès en el dictamen de la Sentència o Compromís de Casp on els dominics van votar a favor dels castellans Trastàmara i els franciscans a favor dels catalans-aragonesos d'Urgell.

Borja, nom castellanitzat de "Borges", té dos municipis homònim a Catalunya: Les Borges del Camp i Les Borges Blanques. L'escut de Borja i el de Les Borges Blanques (Lleida) té un "Toro". L'escut heràldic de Roderic Borja, Papa Alexandre VI també.

A mi em sembla que el tema de la càbala en la mentalitat de Colom, com molt bé apuntà Luís de Ulloa, és un tema sobre el qual cal fer-ne més estudis. Però, ha de ser una càbala basada en el concepte de Déu del Nou Testament bíblic i no pas amb el concepte de Déu de l'Antic Testament bíblic ja que Colom era franciscà no era rabí. S'ha de fer en la línia de Sant Pau que era hel·lenista, per la qual cosa va ser objecte de menyspreu per part dels rabins jueus que menyspreen la cultura hel·lènica. Per això rebutgen a Sant Pau. «Cristo-ferens», el nom de Colom, com en si mateix indica, és un nom propi cristià que vol dir: «Portador de Crist». Si Colom hagués estat jueu jahveista, s'hauria posat "Moshe" que és un nom propi dels rabins de les sinagoges.

El concepte de divinitat del Nou Testament, en tant que «Pare Celestial», guarda relació amb la definició que es fa de la divinitat al Timeu de Plató, la Tetraktis de Pitàgores i el Panteisme d'Espinoza. Recordem que els càtars o cristians albigesos ja afirmaven que el Jahvé de Moisès no era Déu; Déu, deien , és el Pare Celestial de Jesús. Jahvé i Pare Celestial no és pas el mateix. Només cal llegir allò que diuen Esdres d'una banda i Sant Joan de l'altra per adonar-se'n.

Després de llegir allò que és diu a la Bíblia, Gènesi 9-11 on s'explica que Jahvé va maleir a Cam i les seves nacions a viure sota el domini del seu germà Sem i les seves nacions, em sembla important distingir entre els cabalistes naturalistes o hel·lenistes i els cabalistes no-naturalistes. Entre els jueus, distingir entre aquells que són semites, aquells que són camites i els que són jafethians.

Pels hel·lenistes el Tetragrama o 4 lletres del nom de Déu, són les 4 forces de la Naturalesa: Aigua, Terra, Aire i Foc. Pels jueus, el Tetragrama o 4 lletres del nom de Déu són les lletres YHVH, del nom de Jahvé. Jahvé, ens diu la Bíblia, viatja en un "núvol fosforescent de nit i grisós de dia"...La concepció hel·lènica i cristiana, o sigui del Nou Testament, de la Divinitat no accepta aquesta interpretació com a literal. El judaisme, si. Fa una interpretació literal de l'Antic Testament i basant-se en Jahvé i Moisès, fa seguidisme de la "lletra mosaica" enfront dels cristians

que segueixen el Nou Testament, Jesús i el Sermó de la Muntanya. Actualment hi ha una gran confusió ja que a partir de determinat Concili, s'ha fet una fusió de «Jahvé» i «Pare Celestial» i s'ha imposat oficialment que els dos noms signifiquen el mateix. Hi ha, però, una tradició cultural que no accepta aquesta imposició dogmàtica i actua de forma discreta i soterrada.